

NATURA 2000-VÆSENTLIGHEDSVURDERING HASTIGHEDSOPGRADERING RINGSTED-SLAGELSE

Projekt navn **Ringsted-Slagelse, sporforny. og hastighedsopgr**
Dokumenttype **Notat**
Version **0.6**
Dato **2022.03.22**
Udarbejdet af **JKIR**
Kontrolleret af **LGOD**
Godkendt af **TMT**
Beskrivelse **Væsentlighedsvurdering af Natura 2000-område**

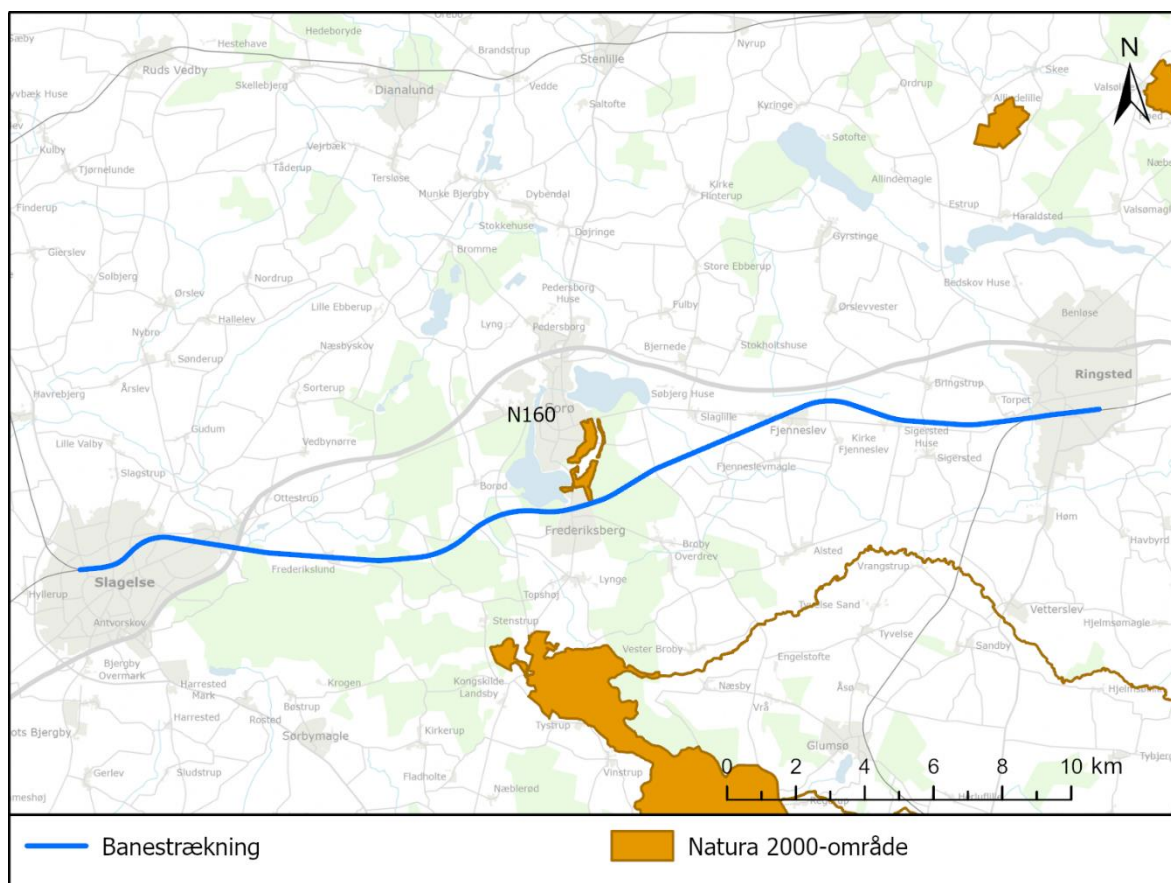
INDHOLD

1.	Natura 2000-væsentlighedsvurdering	2
1.1	Indledning	2
1.2	Metode til beskrivelse af eksisterende forhold	2
1.3	Lovgrundlag	3
1.4	Metode til vurdering af påvirkninger	3
1.5	N160 - Nordlige del af Sorø Sønderskov	4
1.6	Bevaringsmålsætninger	5
1.7	Vurdering af væsentlige påvirkninger af naturtyper og arter	6
2.	Vurdering af bilag IV arter omkring Natura 2000-område N160	8

1. Natura 2000-væsentlighedsvurdering

1.1 Indledning

Banestrækningen mellem Ringsted og Slagelse skal renoveres, så hastigheden kan sættes op på dele af strækningen. I den forbindelse skal der udarbejdes en Natura 2000-væsentlighedsvurdering, der skal vise, hvorvidt en væsentlig negativ påvirkning af områdets udpegningsgrundlag kan afvises. Nærmeste Natura 2000-områder er N160 Nordlige del af Sorø Sønderoskov, der ligger ca. 60 m nord for banestrækningen (se Figur 1-1).

Figur 1-1. Oversigt over Natura 2000-områder nær banestrækningen.

1.2 Metode til beskrivelse af eksisterende forhold

Væsentlighedsvurderingen omfatter en beskrivelse af de eksisterende naturforhold i Natura 2000-området samt en vurdering af projektets potentielle påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Til sidst gives en vurdering af eventuelle kumulative påvirkninger og en sammenfattende konklusion.

Væsentlighedsvurderingen foretages på baggrund af eksisterende viden om N160 - Nordlige del af Sorø Sønderoskov. Der er indsamlet data om udbredelse og naturtilstand for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for N160 fra følgende kilder:

- Natura 2000-Basisanalyse 2022-2027¹

¹ Miljøstyrelsen 202021. Natura 2000-basisanalyse 2022-2027. Revideret udgave. Nordlig del af Sorø Sønderoskov. Natura 2000-område nr. 160, habitatområde H141

- Natura 2000-plan 2022-2027²
- MiljøGIS for Vandområdeplaner³

1.3 Lovgrundlag

Natura 2000-områder er et netværk af naturområder i hele EU, der indeholder særlig værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000-områderne er udpeget jf. EU's habitatdirektiv⁴ og fuglebeskyttelsesdirektiv⁵ for at beskytte naturtyper samt plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU samt levesteder og rasteområder for fugle.

Natura 2000-områder kan bestå af enten et habitatområde, et fuglebeskyttelsesområde eller begge dele. For hvert Natura 2000-område findes en række naturtyper, arter og/eller fugle, der udgør udpegningsgrundlaget, som det enkelte område er udpeget for at beskytte. Det overordnede mål for Natura 2000-områderne er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der indgår i områdernes udpegningsgrundlag. Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet angiver en række kriterier, som skal være opfyldt, for at en naturtype eller art kan siges at have gunstig bevaringsstatus. For at nå det mål, er der for hvert Natura 2000-område udarbejdet en Natura 2000-plan, der sætter rammerne for, hvordan der skal arbejdes for at sikre gunstig bevaringsstatus. Områderne overvåges som led i den nationale NOVANA-overvågning, og der udgives med ca. 6 års mellemrum statusrapporter for gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter for hele landet samt basisanalyser, der beskriver tilstanden i hvert område forud for hver planperiode.

Habitatdirektivets hovedprincipper for administration af Natura 2000-områderne består af:

- Krav om væsentlighedsvurdering (jf. artikel, 6 stk. 3) af planer og projekter med henblik på at vurdere, om de kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.
- Krav om konsekvensvurdering (jf. artikel 6, stk. 3), hvis væsentlighedsvurderingen ikke kan afvise, at en plan eller projekt kan have en væsentlig påvirkning.
- Planer og projekter, der ikke kan afvises at ville skade et Natura 2000-område, kan ikke vedtages eller tillades.
- I særlige tilfælde er der mulighed for at fravige beskyttelsen (jf. artikel 6 stk. 4). Fravigelse af beskyttelsen kræver, at der som minimum er tale om et projekt, der er af bydende samfundsøkonomisk interesse, at der ikke findes alternative løsninger, og at der iværksættes kompenserende foranstaltninger.

Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet er indarbejdet i dansk lovgivning bl.a. via habitatbekendtgørelsen⁶.

1.4 Metode til vurdering af påvirkninger

For Natura 2000-områder og deres udpegningsgrundlag gælder en særlig procedure i forhold til at vurdere et projekts påvirkning. Vurderingen skal ifølge habitatdirektivet ske i form af en væsentlighedsvurdering, som har til formål at vurdere, om en væsentlig påvirkning af områdets

² Natura 2000-plan 2022-2027 Nordlig del af Sorø Sønderkov. Natura 2000-område nr. 160, Habitatområde 141.

³ MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021. <http://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv2-bek-2019>.

⁴ Habitatdirektivet, 1992: Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer

⁵ Fuglebeskyttelsesdirektivet 1979; Rådets direktiv nr. 79/409 af 2. april 1979, om beskyttelse af vilde fugle, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1979L0409:20070101:DA:PDF>

⁶ Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 1595 af 06/12/2018, <https://www.retsinforma-tion.dk/Forms/R0710.aspx?id=205996>.

udpegningsgrundlag kan afvises. Hvis det ikke er tilfældet, skal der gennemføres en uddybende Natura 2000-konsekvensvurdering, der har til formål at vurdere om projektet vil medføre en skadevirkning på områdets udpegningsgrundlag og dermed områdets integritet.

Vurderingen gennemføres trinvis ved, at det samlede udpegningsgrundlag først vurderes overordnet i forhold til de forventede potentielle påvirkninger fra projektet. Naturtyper og arter, der potentielt er følsomme overfor de forventede påvirkninger og derfor kan blive påvirket, beskrives i forhold til deres karakter, udbredelse, tilstand og sårbarhed. For hver enkelt af disse naturtyper og arter gives en vurdering af, om projektets mulige påvirkninger kan have en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag.

1.5 N160 - Nordlige del af Sorø Sønderskov

I det følgende beskrives eksisterende forhold, udpegningsgrundlag og bevaringsmålsætninger for Natura 2000-område N160 Nordlig del af Sorø Sønderskov. Natura 2000-området består af habitatområde H141 af samme navn.

Natura 2000-område N160 Nordlige del af Sorø Sønderskov har et samlet areal på 85 ha. Området udgøres af et skovområde tæt på Sorø by i den nordlige del af Sorø Sønderskov. Skoven er domineret af løvskov i varierende alder. I den sydlige del af området findes et større areal med den prioriterede skovnaturtype elle- og askeskov (91E0). Skoven er særligt udpeget, fordi den er levested for den sjældne bille eremit, som lever i gamle, delvist hule træer med solbeskinnede trækroner og stammer. Eremit gennemlever hele sin udvikling fra æg til voksen bille i det smuld, som findes i bunden af et hult træ. Denne udvikling kan også foregå under tyk, løs bark f.eks. på egetræer⁷. Udpegningsgrundlaget for habitatområdet fremgår af Figur 1-2.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 141		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Eremit* (5380)	

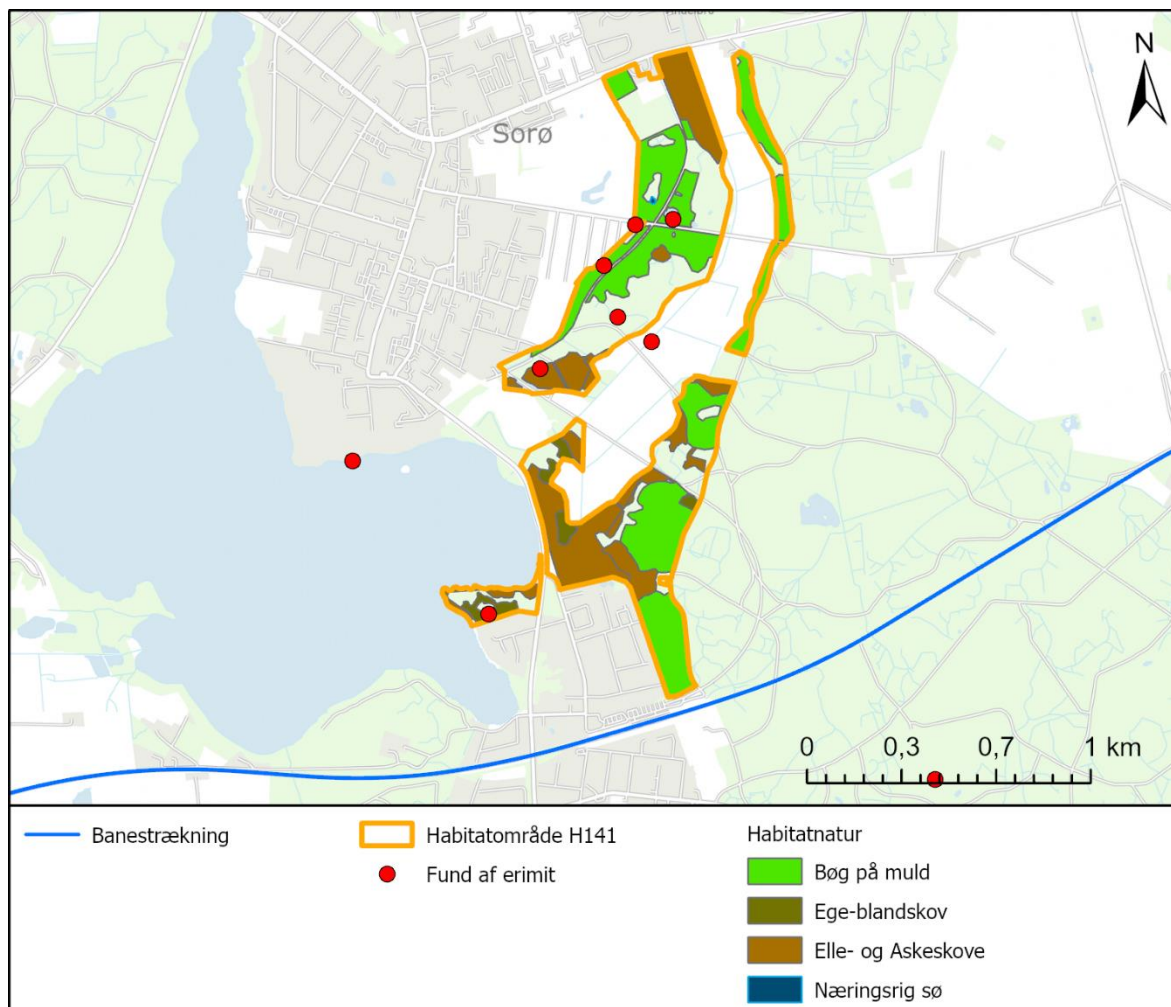
Figur 1-2. Udpegningsgrundlag⁸.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Bøg på mor (9110) er ikke til stede i habitatområde H141. Den nævnte naturtype gennemgås derfor ikke yderligere.

Områdets naturtyper og fund af eremit (5380) ses på Figur 1-3.

⁷ Miljøstyrelsen, Eremit, 2021, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/insekter/eremit/>

⁸ Natura 2000-plan 2022-2027 Nordlig del af Sorø Sønderskov. Natura 2000-område nr. 160, Habitatområde 141.

Figur 1-3. Habitatområde 141 nord for banen med angivelse af habitatnatur og fund af erimit.

1.6 Bevaringsmålsætninger

I Natura 2000-planen 2022-2027 for N160 er der opstillet overordnede såvel som konkrete målsætninger for områdets udpegede naturtyper og arter. Den overordnede målsætning giver en retning for, hvordan området skal udvikle sig for både at sikre det konkrete områdes integritet, og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. For N160 er der opstillet følgende overordnede målsætninger:

- at levesteder for den sjældne bille erimit, hvis forekomst udgør mere end 5 % af artens levesteder i den biogeografiske region, sikres gennem bevaring og genopretning af dens levesteder samt sikring af spredningsmulighederne.
- at områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- at den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

De konkrete målsætninger fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og habitatarter. Generelt gælder det, at den samlede forekomst af naturtyper og arters

levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det. De konkrete målsætninger for N160 er følgende:

- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 55 ha. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.
- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

På baggrund af udviklingen i de udvalgte parametre kortlagt i 2005-12 og 2016-19 vurderes det, at områdets kortlagte skovnaturtyper bøg på muld, ege-blandskov samt elle- og askeskov overordnet set er stabile eller i fremgang.

I Natura 2000-området er der kortlagt én sø med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Den er tilstandsvurderet med god tilstand. Søen er sortvandet og præget af, at den ligger i skoven, hvormed der er en vis skyggepåvirkning af de omgivende træer. Vandspejlet er dækket af flydeplanter samt liden andemad, og det vurderes desuden, at der er en mulig påvirkning af næringsstoffer i søen. Det vurderes, at eutrofiering og tilgroning med vedplanter på de brednære arealer udgør trusler mod søens tilstand.

Eremit er truet af, at de gamle, hule træer forvinder i det moderne skovbrug. Skal en bestand af eremitter overleve i den samme skov, skal der være træer af forskellig alder, således at der konstant findes gamle træer med huller i. Dens muligheder for at flyve til nye områder i andre skove er formodentlig meget begrænset.

Denne trussel forstærkes af, at væltede eller fældede gamle træer med eremit i meget ofte hurtigt hugges op eller fjernes

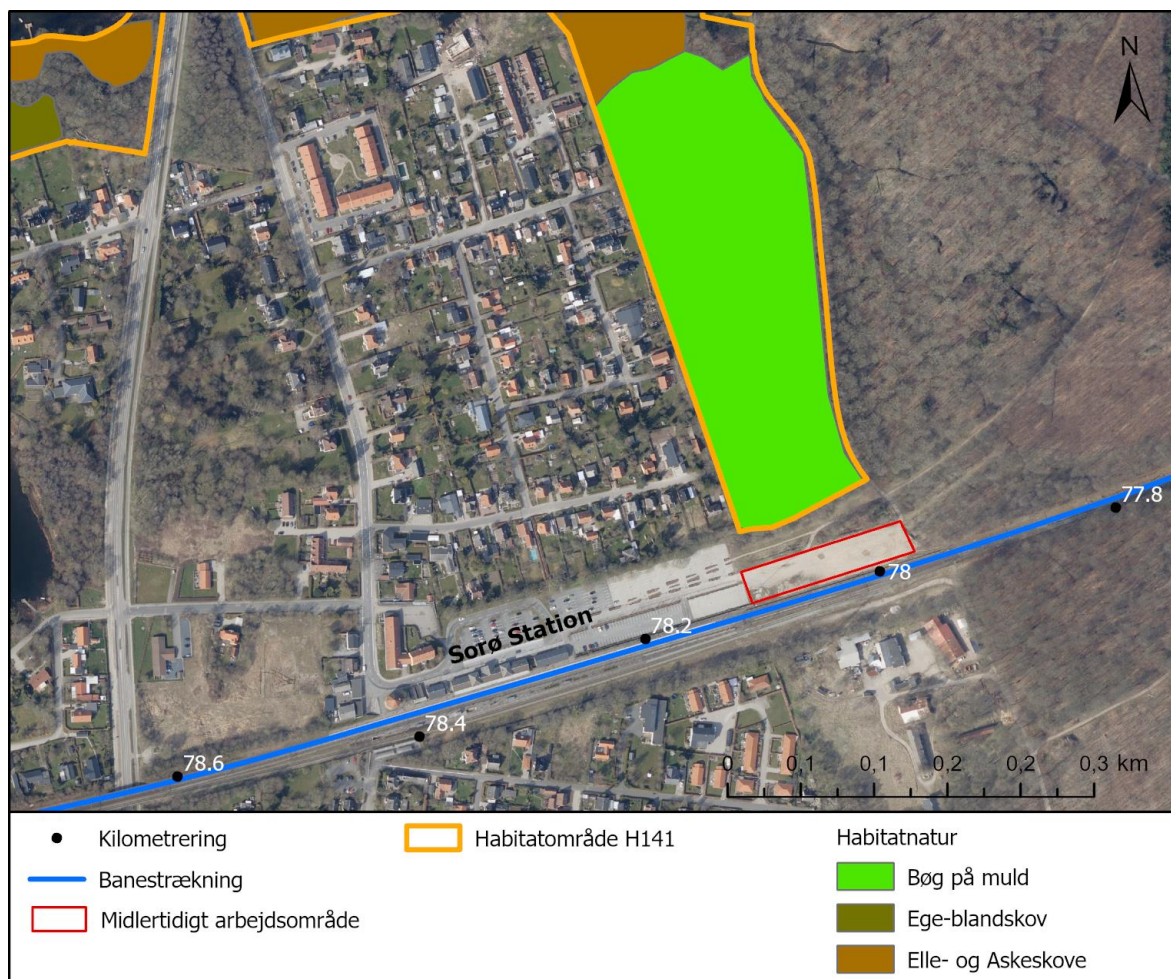
1.7 Vurdering af væsentlige påvirkninger af naturtyper og arter

I det følgende gives en kort beskrivelse af projektet og de potentielle påvirkninger af Natura 2000-område N160 fra projektet.

I området omkring Sorø Station forbliver banekorridoren den samme, men der kan ske enkelte dæmningsudvidelser og kurveudretninger, hvilket drejer sig om få meter. Sporkassen udvides flere steder langs banen, men ikke på strækningen ved Natura 2000-området. Hastigheden opgraderes fra 180 km/h til 200 km/h i km på strækningen fra kilometrering 72.0 – 89.27.

I anlægsfasen anvendes en eksisterende arbejdsplads umiddelbart øst for Sorø station, som arbejds- og oplagsplads. Arbejdspladsen ligger ca. 30 m syd for N160. Se Figur 1-4. Arbejdspladsen vil bl.a. blive brugt til oplag af sveller m.v. og maskiner. Overfladevand fra arbejdspladsen løber i eksisterende grøfter, hvor det nedsiver eller løber i eksisterende regnvandsledning.

Det forudsættes, at der ikke sker fældning af træer og bevoksninger i en radius af 5 km fra Natura 2000-området i forbindelse med projektet.

Figur 1-4. Oversigt over projektområde nær Natura 2000-område.

Den nærmeste habitatnaturtype er bøg på muld, der findes ca. 60 m nord for banestrækningen. Skovnaturtypen vokser i områder hvor jorden primært består af muldbund. Typen spænder over en vis variation i surhedsgrad og fugtighed, men den findes ikke på de mest fugtige eller de mest sure jorde. Skoven kan være relativt mørke, men alligevel kan der findes en underskov af b.l.a. ask, avnbøg, eg og ær samt en veludviklet bundflora. Naturtypen er ikke tilstandsvurderet, da der ikke findes et tilstandsvurderingssystem. Pga. afstanden til den midlertidige arbejdsplads og banestrækningen, og at der ikke fældes træer i forbindelse med projektet, vurderes projektet ikke at udgøre en væsentlig påvirkning på skovnaturtypen.

Naturtyperne ege-blandskov, elle- og askeskov samt næringsrig sø ligger mere end 450 m nord for banestrækningen, og det vurderes, at naturtyperne ikke bliver væsentlig påvirkede i forbindelse med projektet da der ikke fældes træer og pga. den store afstand.

Nærmeste fund af eremit er ca. 550 m nord for banestrækningen. Eremit er afhængig af, at der på sigt opstår egnede levetræer med stor stammediameter samt, at der er kort afstand mellem nuværende og

potentielle levetræer, da billen har en lav spredningsafstand på kun ca. 200 meter. Da der ikke fældes træer i forbindelse med projektet, vurderes det ikke at udgøre en væsentlig påvirkning på eremit.

Samlet set vurderes det, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N160.

2. Vurdering af bilag IV arter omkring Natura 2000-område N160

Nær banen og Habitatområde H141 er der registreret langøret flagermus, hasselmus, eremit, springfrø og stor vandsalamander⁹ der er udpeget på habitatdirektivet som bilag IV-arter. Den eneste art af disse der kunne befinde sig ved banearealet er langøret flagermus, da de andre arter opholder sig omkring skov, søer, enge og i træer. Langøret flagermus findes typisk i områder med strukturrig blandet skov og i parklandskaber¹⁰. Da der flere steder er skov nær banen, kunne den søge derud, i jagt på nye jagtsteder. Arten jager ofte inde i større åbne bygninger som lader, vognporte m.v. eller omkring disse. Langøret flagermus har en speciel jagtadfærd. Den er en såkaldt "gleaner", som jager meget tæt på vegetation, vægge og mure, hvor den snupper siddende insekter¹¹. Andre flagermus som f.eks. vand- og damflagermus jager tættere på jorden og kan derfor være i kollisionshøjde med biler og tog¹².

Flagermus kan påvirkes hvis hastigheden sættes op, men da 180 km/t allerede er en hastighed flagermus ikke kan undvige, er det ikke vurderet, at der vil udgøre nogen væsentlig forskel at sætte hastigheden op til 200 km/t. Derudover kører der færre tog om natten, hvor flagermusene vil søge føde og risikere at befinde sig på skinnerne. Det er ikke vurderet at yngle- og rastesteder bliver væsentlig påvirket for bilag IV-arter eller arternes økologiske funktionalitet.

⁹ Naturbasen, Licens E05/2015

¹⁰ Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007

¹¹ Dansk Pattedyrsatlas, 2004, https://pattedyrsatlas.lex.dk/Lang%C3%B8ret_flagermus

¹² Miljøstyrelsen, Vandflagermus, 2021, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/vandflagermus/>
Miljøstyrelsen, Damflagermus, 2021, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/damflagermus/>